

Határozatok Tára

GERARD HOGAN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. május 23.¹

C-383/18. sz. ügy

Lexitor Sp. z o.o

kontra

**Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. Franciszka Stefczyka z siedzibą w Gdyni,
Santander Consumer Bank S. A. z siedzibą we Wrocławiu,
mBank S. A. z siedzibą w Warszawie**

(a Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku [świdniki székhelyű lublin-wschódi kerületi bíróság, Lengyelország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatalra utalás – Fogyasztóvédelem – 2008/48/EK irányelv – A 16. cikk (1) bekezdése – Hitelmegállapodások – Határidő előtti visszafizetés – A fogyasztó joga a hitel teljes költségének a megállapodás fennmaradó időtartamára esedékes kamattal és költségekkel történő csökkentésére”

1. A jelen ügy tárgyát a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2009. L 207., 14. o.; HL 2010. L 199., 40. o.; HL 2011. L 234., 46. o.) 16. cikke (1) bekezdésének értelmezése képezi. Amint azt rövidesen bemutatom, a szóban forgó, a hitelmegállapodás alapján esedékes összeg egészének vagy egy részének határidő előtti visszafizetése esetén a fogyasztóknak a hitel költségének csökkentéséhez való jogára vonatkozó jogszabályi rendelkezés jelentése legalábbis bizonyos szempontból homályos, és azt nem egy könnyen lehet kielégítően értelmezni. Előfordulhat ugyanis, hogy az uniós jogalkotó – adott esetben a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel felvetett kérdések miatt – valamikor felül kívánja vizsgálni e rendelkezés szövegét.

2. Mindenesetre a kérelmet a Lexitor Sp. z o.o (a továbbiakban: Lexitor) és a Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. Franciszka Stefczyka z siedzibą w Gdyni (a továbbiakban: SKOK), a Santander Consumer Bank S. A. z siedzibą we Wrocławiu (a továbbiakban: Santander Consumer Bank) és az mBank S. A. z siedzibą w Warszawie (a továbbiakban: mBank) között, többletdíjnak és szankciónak a fogyasztók által a fogyasztói hitelmegállapodás alapján őket terhelő kötelezettségeik határidő előtti teljesítése esetén történő alkalmazása tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

3. E kérdés vizsgálata előtt először is a 2008/48/EK irányelv és a nemzeti jog releváns rendelkezéseit kell ismertetni.

¹ Eredeti nyelv: angol.

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. A 87/102 irányelv

4. A fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1986. december 22-i 87/102/EGK tanácsi irányelv (HL 1987. L 42., 48. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 326. o.) 8. cikke a következőket írta elő:

„A fogyasztó jogosult a hitelszerződés szerinti kötelezettségeinek teljesítésére a hitelszerződésben meghatározott időpont előtt. Ilyen esetben, a tagállamok által meghatározott szabályok szerint, a fogyasztó jogosult a hitel teljes költségének arányos csökkentésére.”

5. A 2008/48 irányelv a 87/102 irányelvet 2010. május 11-i hatállyal hatályon kívül helyezte és felváltotta.

2. 2008/48 irányelv

6. A 2008/48 irányelv (7), (9), (10), (39) és (40) preambulumbekzdése szerint:

„(7) Annak érdekében, hogy a fogyasztói hitelek jól működő belső piacának kialakulását megkönnyítsék, számos kulcsfontosságú területen harmonizált közösségi keretről szükséges rendelkezni. Figyelemmel a fogyasztói hitelek folyamatosan fejlődő piacára és az európai polgárok fokozódó mobilitására, az előretekintő közösségi jogalkotásnak, amely képes a hitel jövőbeli formáihoz alkalmazkodni és amely a tagállamok számára a végrehajtás során megfelelő mértékű rugalmasságot biztosít, segítenie kell a fogyasztói hitelek tárgyában modern jogszabályok megalkotását.

[...]

(9) Teljes harmonizációra van szükség annak biztosítására, hogy a Közösségben valamennyi fogyasztó érdekeit magas szinten és egyenlő módon védelmezzék, illetve hogy valódi belső piacot lehessen létrehozni. Ezért a tagállamok nem tarthatnak fenn vagy vezethetnek be olyan nemzeti rendelkezéseket, amelyek eltérnek az ezen irányelvben meghatározottaktól. Ilyen korlátozás azonban csak olyan esetben alkalmazandó, amikor harmonizált rendelkezések szerepelnek ebben az irányelvben. Ilyen harmonizált rendelkezések hiányában a tagállamok szabadon tarthatnak fenn vagy vezethetnek be nemzeti jogszabályokat [...]

[...]

(10) Az ezen irányelvben szereplő meghatározások kijelölik a harmonizáció alkalmazási körét. A tagállamoknak az irányelv rendelkezései végrehajtására vonatkozó kötelezettségét éppen ezért az irányelvnek az e meghatározások által kijelölt alkalmazási körére kell korlátozni [...]

[...]

(39) A fogyasztónak joga van kötelezettségeit a hitelmegállapodásban megállapított teljesítési időpontot megelőzően teljesíteni. A határidő előtti részleges vagy teljes visszafizetés esetén a hitelező jogosult a határidő előtti visszafizetéssel közvetlenül összefüggő költségei ellentételezéséhez, figyelembe véve a hitelező bármely megtakarítását is. Ugyanakkor az ellentételezés kiszámítási módszerének meghatározása érdekében néhány elvet fontos tiszteletben tartani. A hitelező

számára biztosított ellentételezés kiszámításának átláthatónak és a fogyasztók által érthetőnek kell lennie már a szerződéskötést megelőző fázisban is és a hitelmegállapodás teljesítése során minden esetben. Ezenfelül a kiszámítás módjának a hitelezők számára könnyen alkalmazhatónak kell lennie, továbbá elő kell segítenie az ellentételezés illetékes hatóságok általi felügyeleti ellenőrzését. Ezért, valamint amiatt, hogy a fogyasztói hitelt – időtartamából és volumenéből adódóan – nem hosszú távú finanszírozási mechanizmusokból finanszírozzák, az ellentételezés felső összeghatárát átalányösszegben kell rögzíteni. Ez a megközelítés tükrözi a hitelek sajátos jellegét a fogyasztók számára, és nem érinti a hosszú távú finanszírozási mechanizmusokból, például a rögzített kamatlábú jelzáloghitelekből fedezett egyéb termékekkel kapcsolatos, esetlegesen eltérő megközelítést.

- (40) A tagállamoknak jogukban áll úgy rendelkezni, hogy határidő előtti visszafizetés esetén a hitelező csak azzal a feltétellel kérhet ellentételezést, hogy a tizenkét hónapos időtartamon belül visszafizetett összeg meghaladja a tagállam által meghatározott küszöböt. A küszöb meghatározásakor – amely a 10 000 EUR-t nem haladhatja meg – a tagállamoknak figyelembe kell venniük például, hogy a piacon mekkora a fogyasztói hitelek átlagösszege.”

7. A 2008/48 irányelv 1. cikke a „Tárgy” címet viseli. E cikk a következőket írja elő:

„Ezen irányelv célja a tagállamok fogyasztóknak nyújtott hitelekkel kapcsolatos megállapodásokra vonatkozó törvényei, rendeletei és közigazgatási eljárásai [helyesen: törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései] egyes aspektusainak összehangolása.”

8. A 2008/48 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése szerint az irányelvet hitelmegállapodásokra kell alkalmazni.

9. A 2008/48 irányelv 3. cikke a „Fogalommeghatározások” címet viseli. E cikk a következőképpen szól:

„Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalommeghatározások alkalmazandók:

[...]

- c) »hitelmegállapodás«: olyan megállapodás, amely alapján a hitelező a fogyasztónak hitelt nyújt vagy annak nyújtására ígéretet tesz halasztott fizetés, kölcsön vagy más, ezekhez hasonló pénzügyi megoldás formájában, azon megállapodások kivételével, amelyek folyamatos szolgáltatásnyújtásra vagy ugyanolyan jellegű áruk ugyanolyan mennyiségben történő folyamatos értékesítésére vonatkoznak, és amelyek esetében a fogyasztó az ilyen szolgáltatásokért vagy árukért azok rendelkezésre bocsátása időtartama alatt részletekben fizet;

[...]

- g) »a hitel fogyasztó által viselt teljes költsége«: minden költség, ideértve a kamatot, jutalékot, az adókat, és bármely olyan egyéb díjat, amelyet a fogyasztónak a hitelmegállapodás vonatkozásában meg kell fizetnie, és amelyek a hitelező előtt ismertek, kivéve a közjegyzői költségeket; továbbá a hitelmegállapodáshoz kapcsolódó járulékos szolgáltatások költségei is, különösen a biztosítási díjak, amennyiben ezenfelül egy szolgáltatási szerződés megkötése a hitel megszerzéséhez, vagy a meghirdetett feltételek melletti megszerzéséhez kötelező;”

10. A 2008/48 irányelv 10. cikke „A hitelmegállapodásokban feltüntetendő információk” címet viseli. E cikk (2) bekezdése a következőket írja elő:

„A hitelmegállapodásnak világos és egyértelmű módon tartalmaznia kell a következőket:

[...]

r) a határidő előtti visszafizetés joga, a határidő előtti visszafizetés eljárása, valamint adott esetben tájékoztatás a hitelező ellentételezési jogáról és az ellentételezés meghatározásának módjáról;

[...]

11. A 2008/48 irányelv 16. cikke a „Határidő előtti visszafizetés” címet viseli és a következőképpen szól:

„(1) A fogyasztónak joga van a hitelmegállapodás szerinti kötelezettségeit egészben vagy részben bármikor teljesíteni. Ilyen esetekben jogosult a hitel teljes költségének csökkentésére, ami a szerződés fennmaradó időtartamára esedékes kamatot és költségeket foglalja magában.

(2) A hitel határidő előtti visszafizetése esetén a hitelező jogosult a hitel határidő előtti visszafizetéséhez közvetlenül kapcsolódó esetleges méltányos és objektíve indokolt költségek ellentételezésére, feltéve hogy a határidő előtti visszafizetés olyan időszakra esik, amelyre a hitelkamatláb rögzített.

Az ilyen ellentételezés nem haladhatja meg a határidő előtt visszafizetett hitel összegének 1%-át, ha a határidő előtti visszafizetés és a hitelmegállapodásnak a megállapodásban foglalt megszűnési időpontja közötti időszak az egy évet meghaladja. Ha ez az időszak az egy évet nem haladja meg, az ellentételezés nem lépheti túl a határidő előtt visszafizetett hitel összegének 0,5%-át.

(3) Nem követelhető a határidő előtti visszafizetésért ellentételezés,

- a) ha a visszafizetés hitel-visszafizetési garancia gyanánt kötött biztosítási szerződés szerint történt;
- b) folyószámlahitel esetén; vagy
- c) a határidő előtti visszafizetés olyan időszakra esik, amelyre nem rögzített hitelkamatláb vonatkozik.

(4) A tagállamoknak rendelkezhetnek úgy, hogy:

- a) a hitelező csak azzal a feltétellel kérhet ellentételezést, hogy a visszafizetendő összeg túllépi a nemzeti jogban meghatározott küszöböt. A küszöb 12 hónapra nem haladhatja meg a 10 000 EUR-t;
- b) a hitelező kivételesen követelhet nagyobb ellentételezést, ha tudja bizonyítani, hogy a határidő előtti visszafizetés miatti vesztesége meghaladja a (2) bekezdés szerint meghatározott összeget.

Ha a hitelező által kért ellentételezés meghaladja a tényleges veszteséget, a fogyasztó megfelelő csökkentést kérhet.

Ebben az esetben a veszteség az eredetileg rögzített kamatláb, és azon kamatláb különbsége, amelyen a hitelező a határidő előtt visszafizetett összeget kölcsön tudja adni a piacon a határidő előtti visszafizetés időpontjában, beleértve a határidő előtti visszafizetésnek az igazgatási költségekre gyakorolt hatását.

(5) Az ellentételezés nem haladhatja meg azt a kamatoösszeget, amelyet a fogyasztó a hitel határidő előtti visszafizetésének időpontja és a hitelmegállapodásnak a megállapodásban foglalt megszűnési időpontja közötti időszakban fizetett volna.”

12. A 2008/48 irányelv 22. cikke a „Harmonizáció és az irányelv kötelező jellege” címet viseli. E cikk (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Amennyiben ez az irányelv harmonizált rendelkezéseket tartalmaz, a tagállamok nem tarthatnak fenn vagy a nemzeti jogukba nem vezethetnek be az ebben az irányelvben meghatározottaktól eltérő rendelkezéseket.”

B. A nemzeti jogszabály

13. Az ustawa z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (a fogyasztói hitelekről szóló 2011. május 12-i törvény, 2016. évi Dz.U., 1528. o., későbbi módosításokkal; a továbbiakban: fogyasztói hitelekről szóló törvény) ülteti át a 2008/48 irányelvet a lengyel jogba.

14. E törvény 49. cikkének (1) bekezdése szerint a hitel teljes összegének a megállapodásban meghatározott határidő előtti visszafizetése esetében a hitel teljes költségét csökkenteni kell az azon időszakra vonatkozó költségekkel, amellyel a szerződés időtartama csökkent, még ha e költségeket a fogyasztó a visszafizetés előtt fizette is ki.

II. Tényállás

15. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem három ügyre vonatkozik, amelyeket a kérdést előterjesztő bíróság vizsgálat és ítélethozatal céljából egyesített. Ezeket az ügyeket azonos séma jellemzi, amelynek leírása az alábbiakban található.

16. A hitelintézet alperesek határozott idejű fogyasztói hitelmegállapodásokat kötöttek fogyasztókkal, és a hitel nyújtása fejében jutalékot számítottak fel. A jutalék összege a három ügy egyikében sem függött a hitelmegállapodás időtartamától. A nyújtott hiteleket valamennyi fogyasztó a megállapodásban megjelölt határidő előtt teljes egészében visszafizette.

17. Ezt követően e fogyasztók a felperessel a hiteleik határidő előtti teljes egészében történő visszafizetése, ezen belül a korábban kifizetett jutalék visszafizetése jogcímén a követelések engedményezésére vonatkozó szerződést kötöttek. A felperes értesítette az alpereseket az érintett követelések engedményezéséről, és egyúttal felszólította őket a vitatott – a jutalék törlesztési időszakkal arányos részét képező – összeg törvényi késedelmi kamatokkal együtt történő önkéntes megfizetésére.

18. Mivel az alperesek nem tettek eleget a felszólításnak, a felperes keresetet indított a kérdést előterjesztő bíróság előtt, hogy az alpereseket kötelezze a vitatott összeg törvényi késedelmi kamatokkal együtt történő megfizetésére.

III. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem

19. A kérdést előterjesztő bíróság bizonytalan abban, hogy a fogyasztónak a 2008/48 irányelv 16. cikkének (1) bekezdését átültető nemzeti jogszabályban előírt, a hitel teljes költségének csökkentéséhez való jogát akként kell-e értelmezni, hogy az magában foglalja azokat a költségeket is, amelyek nem függenek a hitelmegállapodás időtartamától. A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben rámutat arra, hogy a lengyel bíróságok eltérő értelmezéseket alkalmaztak. Közelebbről: két különböző lengyel bíróság két ítéletét idézte, amelyekben a lengyel bíróságok megállapították, hogy a fogyasztói hitelekről szóló törvény kizárólag a költségek megállapodás időtartamától függő részének

visszatérítéséhez való jogot biztosítja. Egy harmadik ítéletben azonban egy másik bíróság – a nemzeti jognak a 2008/48 irányelv 16. cikke tükrében történő értelmezése alapján megállapította –, hogy a fogyasztó költségcsökkentéshez való joga magában foglalja a hitelmegállapodás időtartamától független költségeket is.

20. E körülmények között a Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku (świdniki székhelyű lublin-wschódi kerületi bíróság, Lengyelország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a [2008/48 irányelv] 3. cikkének g) pontjával összefüggésben értelmezett 16. cikkének (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket, hogy a fogyasztó a hitelmegállapodásból eredő kötelezettségeinek határidő előtti visszafizetése esetében jogosult a hitel teljes költségének, és azon belül azon költségek csökkentésére, amelyek összege nem függ e hitelmegállapodás időtartamától?”

IV. Elemzés

A. A Bíróság hatásköréről és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

21. Ami az alpereseket illeti, a Santander Consumer Bank lényegében előadja, hogy a feltett kérdés elfogadhatatlan. Azzal érvel ugyanis, hogy a 2008/48 irányelv 16. cikkének (1) bekezdése nem alkalmazható, mivel az alapügy tárgyát képező jogvita a saját üzleti tevékenysége céljából eljáró két személy között áll fenn.

22. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén az előbbi az utóbbiak által eldöntendő jogviták megoldásához szükséges támpontokat nyújt az uniós jog értelmezése terén.² Kizárólag az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – az ügy sajátos körülményei között – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és ha igen, a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e.³

23. Következésképpen, amennyiben az előterjesztett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni. A Bíróság elutasíthatja a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson.⁴ Ugyanakkor az, hogy az alapeljárásban részt vevő egyik fél vitatja, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés az alapügy tárgyát képező jogvita rendezése szempontjából relevanciával rendelkezik, önmagában nem indokolja azt a következtetést, hogy ezt a kérdést elfogadhatatlannak kellene minősíteni.

24. A jelen ügyben megjegyzendő, hogy a 2008/48 irányelv hatálya nem a jogvitában álló felek, hanem a hitelügylet feleinek személyétől függ. A 2008/48 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése szerint ugyanis az irányelvet „hitelmegállapodásokra” kell alkalmazni, amely kifejezés az irányelv 3. cikkének c) pontjában foglalt meghatározás szerint „olyan megállapodás, amely alapján a hitelező a fogyasztónak hitelt nyújt vagy annak nyújtására ígéretet tesz halasztott fizetés, kölcsön vagy más, ezekhez hasonló pénzügyi megoldás formájában, azon megállapodások kivételével, amelyek folyamatos szolgáltatásnyújtásra vagy

2 2016. július 5-i Ognyanov ítélet (C-614/14, EU:C:2016:514, 16. pont).

3 2010. július 1-jei Sbarigia ítélet (C-393/08, EU:C:2010:388, 19–20. pont).

4 2018. szeptember 20-i OTP Bank és OTP Faktoring ítélet (C-51/17, EU:C:2018:750, 37. pont).

ugyanolyan jellegű áruk ugyanolyan mennyiségben történő folyamatos értékesítésére vonatkoznak, és amelyek esetében a fogyasztó az ilyen szolgáltatásokért vagy árukért azok rendelkezésre bocsátása időtartama alatt részletekben fizet”. A jelen ügyben nem vitatott, hogy a szóban forgó hitelt fogyasztóknak nyújtották.

25. E körülmények között az ügy kérdést előterjesztő bíróság által történő ismertetéséből nem nyilvánvaló, hogy a 2008/48 irányelv 16. cikkének (1) bekezdése ne lenne alkalmazandó az alapügyben fennálló helyzetre. Ennek megfelelően úgy vélem, a Bíróság nem állapíthatja meg a feltett kérdés elfogadhatatlanságát.

B. Az ügy érdeméről

26. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy a 2008/48 irányelv 16. cikkének (1) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy határidő előtti visszafizetés esetén a hitellel kapcsolatos költségeknek a fogyasztót megillető csökkentése vonatkozhat azokra a költségekre, amelyek összege nem függ e hitelmegállapodás időtartamától.

1. A 2008/48 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének tartalmáról

27. A 2008/48 irányelv 16. cikkének (1) bekezdése értelmében „a fogyasztónak joga van a hitelmegállapodás szerinti kötelezettségeit egészben vagy részben bármikor teljesíteni. Ilyen esetekben jogosult a hitel teljes költségének csökkentésére, ami a szerződés fennmaradó időtartamára esedékes kamatot és költségeket foglalja magában”.

28. A 2008/48 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének szövegéből tehát az következik, hogy a tagállamoknak elő kell írniuk, hogy határidő előtti visszafizetés esetén a fogyasztók először is a hitel teljes költségének csökkentésére, másodsor pedig a szerződés fennmaradó időtartamára esedékes kamatot és költségeket csökkentésére jogosultak.

29. E rendelkezés első része azokat a költségtípusokat határozza meg, amelyek jellegüknél fogva csökkenthetők. Mivel ugyanis a 16. cikk (1) bekezdése előírja, hogy a hitel teljes költségét kell csökkenteni, kizárólag azok a költségek csökkenthetők, amelyek a hitel teljes költségének részét képezik.

30. A hitel teljes költsége a 2008/48 irányelv 3. cikkének g) pontjában foglalt meghatározás szerint „minden költség [...], amelyet a fogyasztónak a hitel [...] vonatkozásában meg kell fizetnie, és amelyek a hitelező előtt ismertek, kivéve a közjegyzői költségeket; továbbá a hitelmegállapodáshoz kapcsolódó járulékos szolgáltatások költségei is, különösen a biztosítási díjak [...], amennyiben ezenfelül egy szolgáltatási szerződés megkötése a hitel megszerzéséhez, vagy a meghirdetett feltételek melletti megszerzéséhez kötelező”. Ennek megfelelően a 2008/48 irányelv 16. cikkének (1) bekezdése szerinti, a határidő előtti visszafizetés esetén a csökkentés követeléséhez való jog nem terjed ki a közjegyzői költségekre.

31. A 16. cikk (1) bekezdésének második része előírja, hogy az alkalmazandó csökkentés „a szerződés fennmaradó időtartamára esedékes kamatot és költségeket foglalja magában”. Ebből az következik, hogy először is a csökkentés a kamatokra és a költségekre is vonatkozik, másodsor pedig annak a „szerződés fennmaradó időtartamá[hoz]” kell kapcsolódnia.

32. A fentiekből következik, hogy a 16. cikk (1) bekezdése a tagállamok által tiszteletben tartandó – jelesül az általam imént ismertetett – bizonyos főbb elveket rögzíti. Azt javaslom, most vizsgáljuk meg, hogy a 2008/48 irányelv mennyiben minősül harmonizációs intézkedésnek.

2. A 2008/48 irányelv által megvalósított harmonizáció terjedelméről

33. Kétségtelen, hogy a (9) preambulumbekzdés első mondata szerint „teljes harmonizációra van szükség”. A valamely irányelv által megvalósított harmonizáció foka azonban nem tévesztendő össze e harmonizáció terjedelmével. A (9) preambulumbekzdésben említett teljes harmonizáció ezért nem feltétlenül vonatkozik a 2008/48 irányelvben említett fogyasztói hitelek valamennyi aspektusára. Megjegyzendő továbbá, hogy a szóban forgó preambulumbekzdés harmadik mondata kifejezetten rögzíti, hogy az, hogy a tagállamok nem tarthatnak fenn vagy vezethetnek be olyan nemzeti rendelkezéseket, amelyek eltérnek az említett irányelvben meghatározottaktól, „csak olyan esetben alkalmazandó, amikor harmonizált rendelkezések szerepelnek ebben az irányelvben. Ilyen harmonizált rendelkezések hiányában a tagállamok szabadon tarthatnak fenn vagy vezethetnek be nemzeti jogszabályokat”.

34. A 2008/48 irányelv 1. cikke is megerősíti azt, hogy az irányelv a fogyasztói hitelnek csak bizonyos aspektusait illetően törekszik teljes harmonizációra. E rendelkezés szerint a 2008/48 irányelv célja „a tagállamok fogyasztóknak nyújtott hitelekkel kapcsolatos megállapodásokra vonatkozó törvényei [...] egyes aspektusainak összehangolása.” Ezen túlmenően, a 2008/48 irányelv 22. cikke mindössze annyit ír elő, hogy „amennyiben ez az irányelv harmonizált rendelkezéseket tartalmaz, a tagállamok nem tarthatnak fenn vagy a nemzeti jogukba nem vezethetnek be az ebben az irányelvben meghatározottaktól eltérő rendelkezéseket”.

35. Végezetül, az is megjegyezhető, hogy a teljes harmonizációt célzó irányelvekkel összefüggésben a Bíróság már elismerte, hogy nem harmonizáltak az adott irányelvben említett minden aspektust. A Bíróság például a hatodik tanácsi héairányelvet⁵ illetően megállapította, hogy ha a tagállamok gyakorolnak egyes, a hatodik irányelv 17. cikke (5) bekezdésének harmadik albekezdésében előírt választási lehetőségeket, az irányelvben előírtól eltérő számítási módszert alkalmazhatnak, feltéve hogy a választott módszer biztosítja az előzetesen felszámított hea levonási hányadának az irányelvben előírt módszerhez viszonyított pontosabb megállapítását.⁶

36. A 2008/48 irányelv 16. cikkének (1) bekezdését illetően megjegyezhető, hogy mivel e rendelkezés nem rögzíti az alkalmazandó számítási módszert, úgy vélem, az uniós jogalkotó szándéka arra irányul, hogy e kérdésben némi mérlegelési mozgásteret biztosítson a tagállamoknak. Ezenfelül a (10) preambulumbekzdés előírja, hogy a 2008/48 irányelv által célzott harmonizáció terjedelmét az irányelv 3. cikkének g) pontjában szereplő konkrét fogalommeghatározások határozzák meg. Ennek megfelelően fontos azt megjegyezni, hogy a 16. cikk (1) bekezdésében alkalmazott „csökkentés” kifejezést a szóban forgó irányelv nem határozza meg.

37. Ahogyan már említettem, ez természetesen nem jelenti azt, hogy a tagállamok bármilyen módszert választhatnak. Tiszteletben kell tartaniuk – a mind a kamat, mind pedig a költségek fedezésére irányuló kötelezettségét illetően – a 16. cikk (1) bekezdésében rögzített elveket. Ugyanakkor annak meghatározását illetően, hogy a kamat és a költségek mely résszel csökkenthetők, ezen elvek egyike sem követeli meg – amint azt a kérdést előterjesztő bíróság kérdezi –, hogy a szóban forgó költségek *összege* a hitelmegállapodás időtartamától függjön. Noha az irányelv 16. cikkének (1) bekezdése

5 A tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGL hatodik tanácsi irányelv (HL 1977. L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 23. o.).

6 A hatodik héairányelvnek ugyanis egyetlen rendelkezése sem említette kifejezetten, hogy a tagállamok eltérhetnek ettől a módszertől. Lásd: 2012. november 8-i BLC Baumarkt ítélet (C-511/10, EU:C:2012:689, 24. pont).

ugyanakkor pontosítja, hogy ez a rész „a szerződés fennmaradó időtartamára [esedékes]” kamatot és költségeket foglalja magában, ez a rendelkezés továbbra is viszonylag homályos, mivel azt is jelentheti, hogy a szóban forgó kamatot és költségeket a visszafizetés időpontját követően felmerülő kamat és költségek képezik.⁷

38. A fentiekre figyelemmel számomra úgy tűnik, hogy a 2008/48 irányelv nem harmonizálja a hitel határidő előtti visszafizetése esetén alkalmazandó csökkentés meghatározásakor használandó számítási módszert, hanem olyan elveket állapít meg, amelyeket a tagállamoknak e módszer meghatározása során tiszteletben kell tartaniuk.

3. A különböző javasolt értelmezések 16. cikk (1) bekezdésével való összeegyeztethetőségének vizsgálata

39. Az alapeljárásban a fogyasztói hitelekről szóló 2011. május 12-i törvény szövege viszonylag nyitottnak tűnik, amit az is megerősít, hogy a lengyel bíróságok azt – a kérdést előterjesztő bíróság által előadottak szerint – eltérően értelmezték.

40. Mivel tehát a kérdést előterjesztő bíróságnak a nemzeti szabályozását az uniós joggal összhangban kell értelmeznie, javaslom a feltett kérdéssel kapcsolatos, a 2008/48 irányelv 16. cikkének (1) bekezdésében szereplő, „a szerződés fennmaradó időtartam[a]” kifejezés értelmében a tagállamokra háruló követelmény vizsgálatát.⁸

41. E tekintetben megjegyezhető, hogy a kérdést előterjesztő bíróság e kifejezés két eltérő értelmezését javasolja.

42. Az *első értelmezés* azon az elgondoláson alapul, hogy „a szerződés fennmaradó időtartam[a]” kifejezés célja, hogy a csökkentést kizárólag a hitel időtartamához kapcsolódó költségekre korlátozza. A „költségek” kifejezés tehát azokra a kiadásokra utal, amelyek a hitelintézetnél a nyújtott hitellel összefüggésben felmerülnek.⁹ A 16. cikk (1) bekezdése ennél fogva a „költségeket” illetően a fogyasztókat lényegében a szerződés fennmaradó időtartamához kapcsolódó kiadások megfizetése alól mentesíti. Az a lényeg, hogy mivel a hitelintézet nem fogja e kiadásokat viselni, a fogyasztónak jogosultnak kell lennie arra, hogy azokat a hitel teljes költségéből levonja.¹⁰

43. A *második értelmezés* szerint a hitel teljes költségét a szerződés fennmaradó időszakával arányosan kell csökkenteni. A „szerződés fennmaradó időszakára” kifejezés lényegében csak a csökkentés kiszámításának módjára, jelesül arra utalna, hogy a csökkentésnek „a szerződés fennmaradó időszak[val]” arányosnak kell lennie.

44. Ezenfelül másik két értelmezést kell megvizsgálni.

7 A 2008/48 irányelv francia és olasz nyelvi változata az „esedékes” melléknevet használja („intérêts et frais *dus* pour la durée résiduelle”, „*dovuti per la restante durata*”). Azt leszámítva azonban, hogy ez más nyelvi változatokban nem szerepel, számomra nem tűnik ellentétesnek az általam imént előadottakkal, mivel a kifejezés lejárt értelemben is érthető. Az angol nyelvi változat mindenesetre nem tartalmazza ezt a melléknevet („interest and the costs for the remaining duration”), a spanyol és a német nyelvi változat viszont meglehetősen általános kifejezéseket használ: „correspondientes a la duración” és „für die verbleibende Laufzeit des Vertrags richtet”).

8 Lásd például: 2019. március 27-i Pawlak ítélet (C-545/17, EU:C:2019:260, 83. pont).

9 Az alapeljárás alperesei és a spanyol kormány által támogatott ezen értelmezés szerint az egyszeri költség nem csökkenthető határidő előtti visszafizetés esetén. A csökkentés kizárólag a visszafizetést követően felmerülő, visszatérő költségekre vonatkozna.

10 Ennek megfelelően a hitel teljes költségéből levonandó költségek csekélyek: a hatályos uniós és nemzeti rendelkezésekkel összhangban lényegében a fogyasztónak időszakosan rendelkezésére bocsátandó információ előkészítéséhez és továbbításához kapcsolódó költségeket foglalnak magukban. A kölcsönökkel kapcsolatos költségek döntő többsége ugyanis egyszeri költség, mint például a kérelmező aktájának összeállításával és feldolgozásával vagy a fogyasztó hitelképességére vonatkozó információ keresésével kapcsolatos költségek. A szóban forgó kiadások a gyakorlatban azok az ismétlődő kiadások, amelyek a határidő előtti visszafizetés napját követően merültek volna fel, mivel az egyszeri költségek általában nem függenek a szerződés időtartamától.

45. Az alperesek által javasolt *harmadik* értelmezés szerint a hitel teljes költségéből kizárólag azokat a költségeket lehet levonhatónak tekinteni, amelyek a hitelmegállapodásban formálisan a hitelmegállapodás időtartamától függő költségekként szerepelnek. Ezzel szemben – mivel a nyújtott szolgáltatás, vagyis a hitel nyújtása teljes mértékben akkor jön létre, amikor a hitelintézet a pénzt a fogyasztó rendelkezésére bocsátja – a hitelintézet haszonkulcsának változatlanul kell maradnia.

46. A *negyedik* és utolsó értelmezés szerint a fogyasztót megillető csökkentés a határidő előtti visszafizetéskor még esedékessé nem vált egyszeri vagy ismétlődő fizetési kötelezettségeknek felel meg.

47. Annak meghatározása érdekében, hogy ezen értelmezések közül melyik egyeztethető össze a 2008/48 irányelv 16. cikkének (1) bekezdésével, figyelembe kell venni az e rendelkezés által megállapított elveket, mivel ezen elvekre – a Bíróság értelmezési módszereivel összhangban – a rendelkezés kontextusából, célkitűzéseiből és szövegéből következtetni lehet.¹¹

48. *A kontextust illetően* megjegyzendő, hogy több fél a 2008/48 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének a 16. cikk (2) bekezdése tükrében történő, rendszertani értelmezésének elfogadását javasolta. Ennélfogva – mivel a 16. cikk (2) bekezdése értelmében a hitelintézetek jogosultak „a hitel határidő előtti visszafizetéséhez közvetlenül kapcsolódó esetleges méltányos és objektíve indokolt költségek” ellentételezésére, „feltéve hogy a határidő előtti visszafizetés olyan időszakra esik, amelyre a hitelkamatláb rögzített” – a 16. cikk (1) bekezdésében előírt csökkentés terjedelmét tágan, és a fogyasztó számára előnyös módon kell értelmezni.

49. Engem azonban nem győz meg ez a megközelítés. A lengyel kormány érvelésével ellentétben ugyanis nem hiszem, hogy a 2008/48 irányelv 16. cikk (2) bekezdésének hatékony érvényesülése („*effet utile*”) céljából a 16. cikk (1) bekezdését akként kellene értelmezni, hogy az szükségszerűen magában foglalja a hitelintézet hasznának csökkenését. A széles körben elfogadottnak tűnő értelmezéssel ellentétben ugyanis a 16. cikk (2) bekezdése nem irányul annak a haszonnak az ellentételezésére, amelyre a hitelező akkor tehetett volna szert, ha a hitelt határidő előtt nem fizették volna vissza. Kétségtelen, hogy még ha a hitelintézet a visszafizetett összegeket ismét kölcsönbe is adja, haszonkulcsa nem feltétlenül azonos azzal a haszonkulccsal, amelyre az eredeti hitel fennmaradása esetén tett volna szert.¹² Ez azonban nem homályosíthatja el azt, hogy a 16. cikk (2) bekezdésének szövege „veszteségek” helyett a hitelintézet által viselendő olyan „költségekre” utal, amelyeknek ráadásul „a hitel határidő előtti visszafizetéséhez közvetlenül kapcsolód[niuk]” kell. Ennélfogva ebből következik, hogy az e rendelkezés alapján érvényesíthető ellentételezés kizárólag akkor irányul a hitel határidő előtti visszafizetése következtében felmerült kiadások ellentételezésére, ha e célból a hitelintézetnek meghatározott műveleteket kell végeznie.¹³

50. A 2008/48 irányelv ugyanis előírja, hogy követelhető a hitelmegállapodások határidő előtti visszafizetéséből eredően elmaradt haszon ellentételezése: ezt azonban a 16. cikk (4) bekezdésének b) pontja, és *nem* a 16. cikk (2) bekezdése írja elő. Mivel azonban a 16. cikk (4) bekezdésének b) pontja nem kötelező, ehhez az szükséges, hogy a tagállamok az irányelvet átültető nemzeti jogszabályban előírják ezt a lehetőséget. Ezenfelül ezen irányelv 16. cikke (4) bekezdésének b) pontja

11 2010. május 4-i TNT Express Nederland ítélet (C-533/08, EU:C:2010:243, 44. pont).

12 Ha a hitelintézet a visszafizetett összegeket ismét kölcsönbe adhatja, előfordulhat, hogy a refinanszírozás feltételei (a bankközi piac, vagy ha a hitelintézet bank, a betétesek pénzének felhasználása esetén) megváltoznak. Ilyen esetben azonban főszabály szerint a hitelmegállapodásra irányadó kamatláb is eltérő lesz. A haszonkulcs tehát először is és elsődlegesen akkor változik meg, ha a szerződés megkötése óta a piacon fokozódott a verseny.

13 Arra, hogy az elmaradt haszonra a 2008/48 irányelv 16. cikkének (2) bekezdésében előírt ellentételezés miért nem terjed ki, a (39) preambulumbekkezdéséből lehet következtetni, mivel az kiemeli, hogy „a fogyasztói hitelt – időtartamából és volumenéből adódóan – nem hosszú távú finanszírozási mechanizmusokból finanszírozzák”. Ilyen körülmények között ugyanis az elmaradt haszon – még ha annak lehetősége nem is zárható ki – viszonylagosan korlátozott, hacsak a piac teljesen meg nem fordul.

előírja, hogy az említett ellentételezés csak kivételesen követelhető, ha a hitelintézet bizonyítani tudja, hogy az őt ért veszteség meghaladja a 16. cikk (2) bekezdésének második albekezdésében előírt küszöbértéket. Következésképpen viszonylagosan korlátozott annak a kockázata, hogy valamely hitelintézet annak ellenére kapjon ellentételezést, hogy a haszna nem csökkent jelentős mértékben.

51. Ami a 2008/48 irányelv 16. cikkének (1) bekezdésével *elérni kívánt célkitűzéseket illeti*, igaz, hogy a (7) preambulumbekkezdés előírja, hogy az irányelv célja „a fogyasztói hitelek jól működő belső piac[a] kialakulásá[nak]” megkönnyítése. Az alperesek által előadott érveléssel ellentétben azonban ebből nem vonható le az a következtetés, hogy a 16. cikk (1) bekezdésével elérni kívánt célkitűzés a hitelintézeteknek a határidő előtti visszafizetés következményeitől való megóvása. E preambulumbekkezdés ugyanis kifejezetten rögzíti, hogy a jól működő belső piac kialakulását számos kulcsfontosságú területen harmonizált uniós keret előírásával, nem pedig a hitelintézeteknek a határidő előtti visszafizetés következményeitől való megóvásával kell megvalósítani.

52. Ezzel ellentétben nem hagyható figyelmen kívül az, hogy a (39) preambulumbekkezdés – vagyis az a preambulumbekkezdés, amely kifejezetten a 16. cikk (1) bekezdésével elérni kívánt célkitűzésekkel foglalkozik – egyáltalán nem utal az említett csökkentésre, hanem mindössze annyit ír elő, hogy „a fogyasztónak joga van kötelezettségeit a hitelmegállapodásban megállapított teljesítési időpontot megelőzően teljesíteni”. Ez ugyanis azt sugallja, hogy az uniós jogalkotó úgy vélte, a szóban forgó csökkentés pusztán a határidő előtti visszafizetés következménye, ezért olyasvalami, amit könnyű kiszámítani. Emellett ugyanez a preambulumbekkezdés azt az elgondolást is kifejezi, hogy a határidő előtti visszafizetés következményei könnyen felmérhetők, amikor szövege ezúttal a hitelintézetet megillető ellentételezésre utal. A (39) preambulumbekkezdés szerint ugyanis ilyen esetben: „[...] a kiszámítás módjának a hitelezők számára könnyen alkalmazhatónak kell lennie [...]”.

53. E szemszögből nézve, noha a felszínen viszonylag egyszerűnek, így tehát igen vonzónak tűnik az első értelmezés, amely szerint a csökkentésnek azoknak a kiadásoknak kell megfelelnie, amelyeket a hitelintézet a határidő előtti visszafizetés miatt nem köteles viselni, annak gyakorlati megvalósítása valószínűsíthetően jelentős gyakorlati nehézségeket vet fel. Ahogyan ugyanis a kérdést elterjesztő bíróság a kérelmében arra rámutatott, a hitelintézetek ritkán jelölik meg, hogy az általuk viselt kiadásokból melyeket fedeznek a fogyasztókkal szemben általuk felszámított díjak, és még ha ezeket meg is jelölik, a fogyasztó akkor is jogosult vitatni azok pontosságát.

54. A felszámított díjak összege sem nyújt sok támpontot. Megjegyzendő ugyanis, hogy még ha a felszámított költségeket a hitel időtartamára tekintettel is számították ki, elfordulhat, hogy e költségek részben az ismétlődő költségek és részben az egyszeri költségek – köztük a kizárólag a határidő előtti visszafizetést megelőzően felmerülő költségek – ellentételezését szolgálják. Ugyanez a helyzet akkor, ha e díjakat a nyújtott hitel összegével összefüggésben számították ki, mivel nem minden változó költség minősül szükségszerűen ismétlődő költségnek. Végezetül, a fogyasztókkal szemben követelt bármely díj vagy költség tartalmazhat valamennyi hasznot, mivel nincs olyan szabály, amely arra kötelezné a hitelintézeteket, hogy haszonkulcsukat kizárólag a fogyasztókkal szemben felszámított kamatok révén érvékeljék el.

55. A gyakorlatban tehát a hitelintézet által megtakarított összegről kizárólag akkor alakítható ki pontos elképzelés, ha a hitelintézet köteles költségelszámolást végezni, amely éppen a hitelintézet nettó működési eredményét képező elemek meghatározását és értékelését szolgálja. Hitelintézet esetében ugyanis ezek a tényezők magukban foglalják a nyújtott hitelek időtartamából eredő költségeket. A költségelszámolást azonban a 2008/48 irányelv és látszólag más uniós jogi aktus sem tette kötelezővé a

hitelintézetek számára.¹⁴ Amennyiben tehát a Bíróságnak az első megközelítést kellene elfogadni, az azt jelentené, hogy a költségelszámolás gyakorlatilag kötelezővé válna, noha ilyen kötelezettség egyébként nincs előírva. Ezenfelül a fogyasztót a határidő előtti visszafizetés esetén megillető csökkentés összegével kapcsolatos vita esetén a nemzeti bíróságoknak számviteli szakértőket kell igénybe venniük akkor is, ha a szóban forgó költségek – jellegüknél fogva – viszonylagosan csekélyek.

56. Bármi is legyen e lehetséges értelmezés elméleti érdeme, tekintettel arra, hogy az általam imént említett gyakorlati nehézségek valószínűleg jelentősek, úgy vélem, hogy ez az értelmezés összeegyeztethetetlen a 2008/48 irányelv (39) preambulumbekzdésében hallgatólagosan megtalálható azon elgondolással, hogy a határidő előtti visszafizetés következményei értékelésének egyszerűnek kell lennie.

57. Még inkább meghatározó a 16. cikk (1) bekezdésének *szövege*. E tekintetben ugyanis az első és a harmadik értelmezés sem áll összhangban a „kamat” kifejezésre történő, a szóban forgó cikkben szereplő utalással. A harmadik értelmezéssel kezdem.

58. Ezen értelmezés szerint kizárólag a költségek csökkenthetők, feltéve hogy azokat formálisan a szerződés időtartamától függő költségekként tüntették fel. Megjegyezhető azonban, hogy mivel az uniós jogalkotó szükségesnek tartotta, hogy utaljon mind a kamatokra, mind pedig a költségekre, a 2008/48 irányelv 16. cikkének (1) bekezdésében említett csökkentést ennek megfelelően úgy kell értelmezni, hogy az mindkét elemre, és nem csak – a harmadik értelmezés szerinti – költségekre vonatkozik.

59. Ezenfelül, még ha a kamatok esetében a harmadik értelmezést is kellene alkalmazni, ez az értelmezés a gyakorlatban kizárólag a második vagy negyedik értelmezés alkalmazása mellett működne.¹⁵ A harmadik értelmezés elfogadása ezért a kamatokat és a költségeket illetően két önálló számítási módszer alkalmazását feltételezné. Ez azonban nem állna összhangban magával a 16. cikk (1) bekezdésének szövegével.

60. Az első értelmezést illetően megjegyzem, hogy a „kamat” kifejezés a hitelintézet díjazásának olyan elemére utal, amely konkrét és könnyen megállapítható, mivel azt éves százalékos mérték alkalmazásával számítják ki. A hitelintézet díjazásának más elemeihez hasonlóan a kamatfizetés természetesen elősegíti a hitelintézet jövedelmezőségét, azonban emellett a hiteleket illetően a bankoknál felmerülő kiadások fogyasztókra hárítására is alkalmazzák. Következésképpen a 2008/48 irányelv 16. cikkének (1) bekezdésében említett „költségek” kifejezésnek a hitelintézetnél felmerülő költségekként történő, az első és a harmadik értelmezésben javasolt értelmezése ugyanazon elem kétszeres csökkentését eredményezheti, hiszen kamatokról is szó van. A magam részéről azonban nem úgy vélem, hogy az uniós jogalkotó erre gondolt volna.

61. Mivel a „kamat” kifejezés a „költség” kifejezéshez az „és” kötőszóval kapcsolódik, számomra észszerűbbnek tűnik azt gondolni, hogy mindkettő a fogyasztó által teljesítendő kifizetésekhez kapcsolódik. Ennek megfelelően a 16. cikk (1) bekezdésében szereplő „költségek” kifejezés – az első értelmezéssel ellentétben – nem a hitelintézet által viselt költségekre, hanem a fogyasztóktól a kamaton felül megkövetelt kifizetésekre vonatkozik.

¹⁴ Ez a kötelezettség csak igen sajátos körülmények között áll fenn. Lásd például az Európai Unió belüli értékpapír-kiegyenlítés javításáról és a központi értéktárakról, valamint 98/26/EK és a 2014/65/EU irányelv, valamint a 236/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2014. július 23-i 909/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2014. L 257., 1. o.; helyesbítés: HL 2016. L 349., 39. o.) 34. cikkét és a kikötői szolgáltatások nyújtását és a kikötők pénzügyi átláthatóságára vonatkozó közös szabályokat biztosító keretrendszer létrehozásáról szóló, 2017. február 15-i (EU) 2017/352 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2017. L 57., 1. o.) 11. cikkét.

¹⁵ Ezenfelül ebből annak megállapítása, ennél fogva pedig előírása következik, hogy a haszonkulcs egy része a fennmaradó időszakhoz kapcsolhatóknak kell tekinteni. A haszonkulcs azonban nem feltétlenül lineáris.

62. Másképpen megfogalmazva: a „szerződés fennmaradó időtartamára [esedékes]” kifejezést akként kellene értelmezni, hogy a 16. cikk (1) bekezdésében előírt csökkentés – az első és a harmadik értelmezésnek megfelelően – nem a fogyasztókkal szemben felszámított költségek céljától, hanem attól függ, hogy a fogyasztóktól a költségek megfizetését mely időpontban követelik.

63. Álláspontom szerint e megállapítással kizárólag a második vagy a negyedik értelmezés áll összhangban. Elismerem, hogy mindkét értelmezésnek vannak hátrányai, azonban – ahogyan azt már többször megjegyeztem – őszintén szólva nem áll rendelkezésre a 2008/48 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének olyan értelmezése, amely teljes mértékben kielégítő lenne.

64. Közelebbről: elismerem, hogy mindkét értelmezés eredményezhet egyensúlyhiányt a hitelezési jogviszonyban. A második értelmezés esetén ugyanis, ha a visszafizetés jóval a határidő előtt történik, előfordulhat, hogy a hitelintézet által viselt fix költségeket a fogyasztó által megfizetett díjak és kamatok keretében teljes mértékben nem ellentételezik, következésképpen a hitelintézetet veszteség érheti. Ami a negyedik értelmezést illeti, az lehetővé teszi a hitelintézetek számára, hogy a szerződés kezdetekor az összes ismétlődő költségük fogyasztókra történő terhelése révén megkerüljék a határidő előtti visszafizetés esetén alkalmazandó csökkentés következményeit. Mindkét értelmezésnek egyértelmű előnye azonban, hogy a határidő előtti visszafizetés következtében a fogyasztót terhelő kamat és költségek is (viszonylagosan) arányosan csökkennek attól függően, hogy a fogyasztó a hitelmegállapodást mennyivel a határidő előtt fizette vissza.

65. Ezen túlmenően nem vagyok meggyőződve arról, hogy az uniós jogalkotó szükségszerűen a hitelintézetek és a fogyasztók érdekeinek tökéletes egyensúlyát kívánta elérni. A 2008/48 irányelv 16. cikkének (5) bekezdéséből ugyanis az is következik, hogy a jogalkotó – bizonyos fokig – nem kívánta kizárni annak lehetőségét, hogy a fogyasztónak ugyanazt az összeget kelljen megfizetnie, amelyet a határidő előtti visszafizetés hiányában köteles lenne megfizetni.¹⁶

66. Habár előnyösebb lett volna, ha a 2008/48 irányelv 16. cikke (1) bekezdésének szövege ebben a kérdésben világosabban fogalmaz, nemcsak hogy a második és a negyedik értelmezés összeegyeztethető a 2008/48 irányelvben megállapított elvekkel, hanem egyúttal az is valószínű, hogy tükrözik az uniós jogalkotó feltételezett szándékát.

67. Álláspontom szerint ezért a tagállamok választhatnak egyebek mellett a között, hogy e két lehetséges értelmezés egyikével összhangban ültetik át ezt a rendelkezést vagy legalábbis – adott esetben – nemzeti jogukat e két lehetséges értelmezés egyikével összhangban értelmezik.

V. Véggövetkeztetés

68. A fenti indokok alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy a (świdniki székhelyű lublin-wschódi kerületi bíróság, Lengyelország) által feltett kérdésre a következőképpen válaszoljon:

A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48 európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének g) pontjával összefüggésben értelmezett 16. cikkének (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket akként kell értelmezni, hogy határidő előtti visszafizetés esetén a költségeknek a fogyasztót megillető csökkentése vonatkozhat azokra a költségekre, amelyek összege nem függ e hitelmegállapodás időtartamától. A tagállamok azonban nem korlátozhatják ezt a csökkentést kizárólag azon kiadások összegére, amelyeket a hitelintézet a határidő előtti visszafizetés eredményeként takarított meg, és a nemzeti bíróságok sem értelmezhetik nemzeti jogszabályukat ekként.

¹⁶ Ezenfelül kiemelendő először is az, hogy a 2008/48 irányelv 10. cikke (2) bekezdésének r) pontja alapján a hitelintézeteknek tájékoztatniuk kell a fogyasztókat a határidő előtti visszafizetés folyamatáról, valamint annak feltételeiről. Ennélfogva ezek a feltételek is olyan elemek, amelyeket a fogyasztóknak figyelembe kell venniük mielőtt úgy döntenek, hogy egy adott hitelintézettől, és nem egy másiktól vesznek fel kölcsönt.